

LAUSUNTO

20.6.2018

Viite / Diaarinumero
A43/00 00 01/2018Lausuntopyyntönnö
SM1814899
00.00.01.00.00
SMDno-2016-1584

Sisäministeriö

Sisäministeriö on pyytänyt lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi henkilötietojen käsittelystä maahanmuuttohallinnossa sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki henkilötietojen käsittelystä maahanmuuttohallinnossa. Laki kumoaisi lain ulkomaalaisrekisteristä ja esitettävään lakiin keskitettäisiin henkilötietojen käsittelyä koskeva sääntely muista maahanmuuton hallinnonalan laeista. Laki täydentäisi EU:n yleistä tietosuojasetusta (EU 2016/679) ja eduskunnassa käsiteltävänä olevaa tietosuojalakia. Lausuntopyynnössä on pyydetty kiinnittämään erityistä huomiota 1. lakiehdotuksesta seuraaviin tiedonsaantioikeuksia koskevan sääntelyn muutoksiin ja yleisestä tiedonluovutuksen sääntelytavasta seuraavaan tarpeeseen tarkistaa lausunnonantajien tiedonsaantioikeuksien kattavuus maahanmuuttohallinnolta.

Verohallinto esittää lausuntonaan seuraavaa.

Tiedonsaantioikeus (lain 12 §)

Lakiehdotuksen 12 §:n säännös tiedonsaantioikeudesta jakautuu rekisterinpitäjän lakisääteisen tehtävän näkökulmasta välttämättömiin (1 momentti) ja tarpeellisiin tietoihin (2 momentti).

Lakiehdotuksen 12 §:n 1 momentin säännöksen mukaan rekisterinpitäjällä olisi oikeus saada sille laissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi salassapitosäännösten estämättä maksutta välttämättömiä tietoja viranomaisilta. Lakiehdotuksen perusteluissa viitataan muun muassa Maahanmuuttoviraston oikeuteen saada välttämättömiä tietoja veroviranomaisilta. Ehdotettu laki kumoaisi ulkomaalaisrekisteristä annetun lain ja kansalaisuuslain säännökset, joiden nojalla Verohallinto luovuttaa tällä hetkellä tietoja sähköisesti ao. laeissa määriteltyihin käyttötarkoituksiin.

Verohallinto toteaa tältä osin, että tietojen luovuttaminen sähköisesti edellyttää asianomaisen rekisterinpitäjän tietopyynnön yksityiskohtaista läpikäyntiä Verohallinnon Tietopalvelun kanssa. Tietopyynnössä ja sitä tarkentavissa neuvotteluissa voidaan määritellä täsmällisesti ne verotustiedot, jotka ovat asianomaiselle rekis-

terinpitäjälle laissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi välttämättömiä. Tietoja voidaan säännöksen nojalla luovuttaa myös yksittäisen pyynnön perusteella verotoimistosta.

Lakiehdotuksen 12 §:n 2 momenttiin sisältyy sääntely rekisterinpitäjän oikeudesta saada salassapitosäännösten estämättä ja maksutta tehtävien suorittamisessa tarpeellisia tietoja. Ehdotetun 2 momentin 7 kohdan säännös koskee Verohallinnolta saatavia tietoja. Lainkohdan mukaan Verohallinnolta olisi oikeus saada tiedot kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämiseksi. Säännöksestä tai sen perusteluista ei käy ilmi, mitkä verotustiedot olisivat tarpeen ko. käyttötarkoitukseen. Säännöksen eri alakohdissa on vaihtelevasti määritelty tarpeellisten tietojen sisältö. Perusteluissa viitataan kuitenkin perustuslakivaliokunnan aiempaan vakiintuneeseen käytäntöön tarpeellisten tietojen tyhjentävästä sääntelystä.

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan PeVL 14/2018 vp katsonut, mitä korkeampi riski käsittelystä aiheutuu luonnollisen henkilön oikeuksille ja vapauksille, sitä perustellumpaa on yksityiskohtaisempi sääntely. Valiokunta toteaa, että tällä seikalla on erityistä merkitystä arkaluonteisten tietojen käsittelyn kohdalla ja arkaluonteisten tietojen käsittelyä koskevaa sääntelyä on sanotun johdosta, tietosuojasetuksen mahdollistamissa puitteissa, edelleen syytä arvioida myös aiemman sääntelyn lakitasoisuutta koskevan käytännön pohjalta.

Lain perusteluista ei käy ilmi, sisältyisikö 12 §:n 2 momentin mukaiseen Verohallinnolta tarvittaviin tietoihin arkaluonteisia tietoja. Tarpeellisten tietojen kohdalla ei ole muutoinkaan tarkemmin perusteltu valittua sääntelymallia. Verohallinnon näkemyksen mukaan ehdotetussa laissa tulisi säätää täsmällisesti Verohallinnolta tarvittavat tiedot vastaavalla tavalla kuin 12 §:n 2 momentin useimmissa muissa alakohdissa on ehdotettu säädettäväksi.

Lakiehdotuksen 12 §:n sääntelystä puuttuu oikeus tietojen luovuttamiseen teknisen käyttöyhteyden avulla, vaikka lain perusteluissa asia mainitaan. Tällä hetkellä Verohallinto luovuttaa verotustietoja ao. rekisterinpitäjille teknisen käyttöyhteyden avulla.

Henkilötietojen luovuttaminen (lain 13 §)

Lakiehdotuksen 13 §:n 1 momentin mukaan ao. lain nojalla käsiteltäviä henkilötietoja voidaan salassapitosäännösten estämättä luovuttaa siinä määrin, kuin se on vastaanottavan viranomaisen tai muun tahon lakisääteisten tehtävien suorittamiseksi välttämätöntä. Verohallinto toteaa tältä osin seuraavaa.

Lain 13 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että mikäli tietoja pyytävän tahon tiedonsaantioikeus olisi sidottu välttämättömyyttä matalampaan luovutuskynnykseen, kuten tarpeellisuusvaatimukseen, tiedonluovutus tapahtuisi tällä perusteella. Sääntelyn on siis tarkoitus olla muuta erityislainsäädäntöä täydentävä.

Verotusmenettelystä annetun lain 18 §:n 7 momentissa säädetään Verohallinnon oikeudesta saada tietoja ulkomaalaisrekisteristä. Säännöksen mukaan ulkomaalaisrekisteristä annetussa laissa (1270/1997) tarkoitetun rekisterinpitäjän on toimitettava Verohallinnolle verotusta varten tarpeelliset tiedot ulkomaalaisrekisterissä olevan ulkomaalaisen Suomessa oleskelusta, työnantajasta ja palvelussuhteesta

sekä elinkeinotoiminnasta. (29.1.2010/71). Lain 22 §:n 4 momentin mukaan Verohallinnolla on oikeus saada tiedot salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä ja 5 momentin mukaan tiedot voidaan antaa sähköistä tiedonsiirtomenetelmää käyttäen. Sähköisellä tiedonsiirtomenetelmällä tarkoitetaan myös teknistä käyttöyhteyttä. Verohallinto on saanut säännöksen nojalla ulkomaalaisrekisterin yritys-/työntekijäkohtaisia lupatietoja verotarkastuksen käyttöön. Verotusmenettelylain 18 §:n 7 momentin verotusta varten tarpeellisia tietoja koskeva sääntely on jatkossakin tarpeen. Viittaussääntely tulee kuitenkin korjata lakiehdotuksen mukaisesti.

Verotuksessa on myös muutoin asiakasrekisteröinnin tilanteissa tarve päästä tarkistamaan asiakkaan tietoja ulkomaalaisrekisteristä (ns. UMA-rekisteri), jota uusi laki koskisi. Näitä tilanteita ovat esimerkiksi henkilötunnuksen myöntämisen yhteydessä oleskeluluvan voimassaolon tarkistaminen samoin kuin turvapaikanhakijoiden tunnistaminen. Lakisääteisiin tehtäviin perustuva tietotarpeet täyttäisivät lakiehdotuksen 13 §:n välttämättömyysvaatimuksen, koska asiakastietojen oikeellisuus on välttämätöntä verotuksen toimittamiseksi oikealla verovelvollisella ja maassaolon laillisuuden selvittäminen on välttämätöntä henkilötunnuksen myöntämisen yhteydessä. Näihin liittyen Verohallinnossa on myös selvitetty mahdollisuuksia hakea keskitetysti muutamille virkailijoille käyttöoikeuksia ulkomaalaisrekisteriin.

Verohallinnon näkemyksen mukaan Verohallinnon tarvitsemien tietojen luovutus voidaan perustaa sekä edellä mainittuihin verotusmenettelylain 18 §:n ja 22 §:n että lakiehdotuksen 13 §:n säännöksiin.

Lopuksi

Verohallinto osallistuu mielellään lain jatkovalmisteluun kuten Verohallinnolta lakiehdotuksen mukaan pyydettävien verotustietojen tarkempaan määrittelyyn.

Harmaan talouden selvitysyksikkö on antanut asiassa erikseen oman lausuntonsa.

Pääjohtajan
estyneenä ollessa

Strategiajohtaja

Johtava asiantuntija

Arto Pirinen

Helena Hynnen